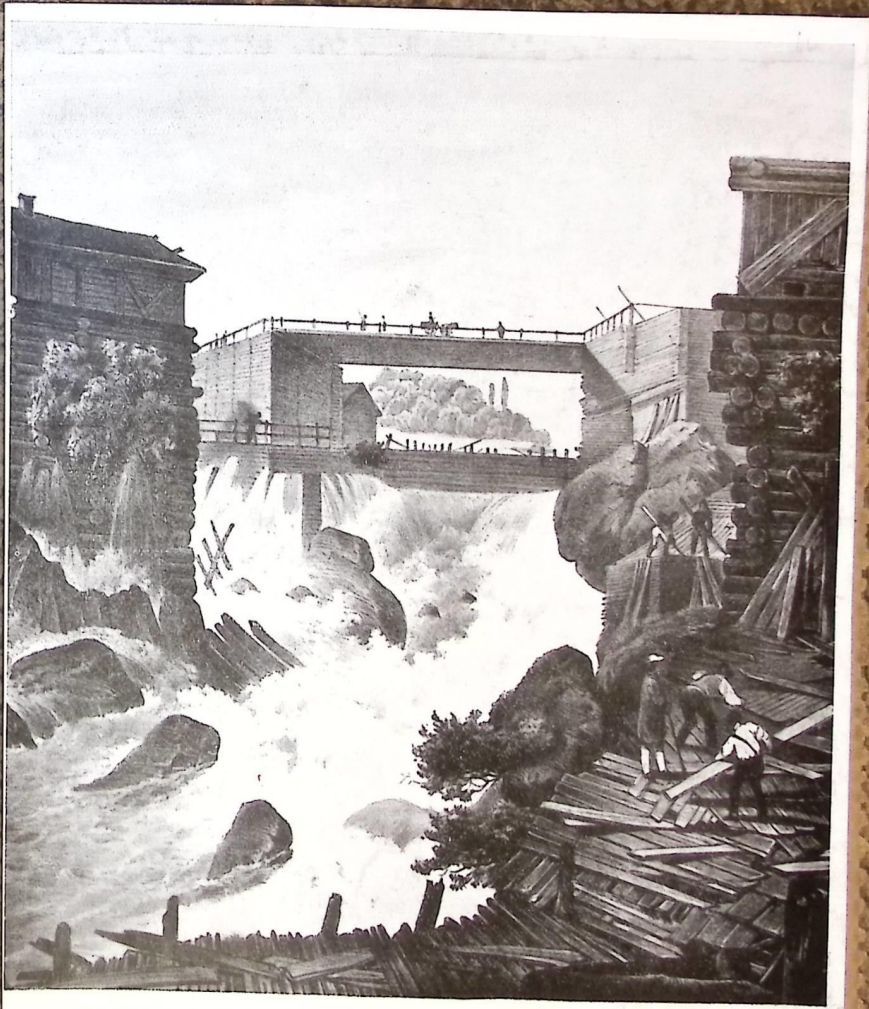

RINGERIKE.

RIVE

RINGERIKE

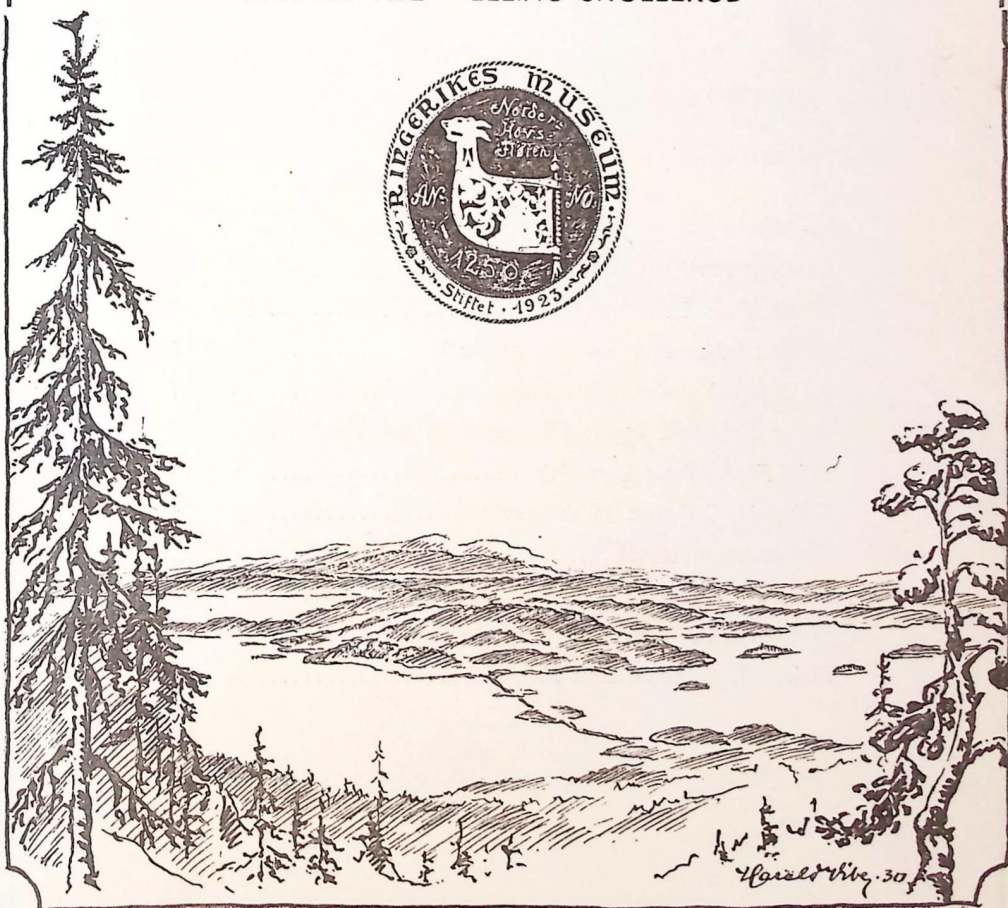
1947 - 48

UTGITT AV

RINGERIKES UNGDOMSLAG
OG RINGERIKES MUSEUM

VED

ELLEN HALS
HARALD VIBE — ELLING SKOLLERUD

INNHold:

Omslag: Parti fra Gamle Hønefossen.

Kong Olavs heimkomst	Side	3
Hallvard Løyland: Hønefoss-namnet	»	5
Av Marie Engebråtens erindringer	»	7
Einar Heimås-Dokken: Litt gammelt frå Vidalen..	»	10
Erik Fonkalsrud: Den skjønne.....	»	14
Elling M. Solheim: To skredsvig-brev.....	»	15
Gjermundbu-funnet	»	18
Annete Berget	»	20
Litt om det militære liv på Ringerike.....	»	21
Elling M. Solheim: Han Mekkel	»	23

KONG OLAVS HEIMKOMST

I

I KONGSGÅRDEN

*Dronning Åsta byr til gilde,
for hun venter sønnen sin,
Olav Digre, heim frå hærferd:*

*«Kvinner, pryd til fest i hallen.
Alt det beste garden eier
bær det fram.
Halm på golvet,
mat på bordet,
ølet vil jeg smake først.
Det må være sterkt og mektig,
svale godt i tørre struper,
slukke vikingenes tørst.*

*Der bak Olavs sæte skal det
fagre åklæ henges,
det med dronning Ragnhilds tre.
Kongsfødt er han,
kongsnavn bær han;
kanskje nærer han i hugen
like stolte framtidsdrømmer.
Underlig for meg å minnes
at han vugget på mitt kne.*

*Å, men Sigurd Syr — den jordkult,
ham må hastig budskap sendes.
Alltid roter han i jorden,
koftegrå og tung i sessen,
ingen større hugnad har han
enn den jordens grøde gir ham.
Skikk ham kongsklær: Skarlagskappe,
gyllen hjelm og gylne sporer!
Si at dronningen ham venter
komme hit med ættstort følge.
Kongen over Ringerike
hvorfør skal han sky seg dølge?*

*Så kan heimkomstølet drikkes,
ingen krus og fat står tomme.
Bring meg bringesølv og belte!
Nå kan Olav, kongen, komme.»*

II

SIGURD SYRS HØSTKVAD

*Her gir den gode jord sin grøde
i fagre fold.
Meg tykkes ingen sæle større
enn vidt å vanke
på heimsens voll.
Hærmenn henter seg gull og heder
med spyd og sverd.
Meg tykkes mat av mold å vinne
til folk og fenad
er større ferd.*

*Makt og mynde er mål for mange
og hærtatt land.
Meg tykkes her på Ringerike
er gjevt å nemnes
som fremste mann.*

*Fagert vider seg slettelandet
i himmellaug.
Meg tykkes sælt til slutt å sove
den store søvnen
her trygt i haug.*

III
HEIMKOMSTEN

Så ser jeg atter Ringerikes lyse lende
i høstbrann og soldis,
og minner fra farne år
kommer leende imot meg.

Her sprang jeg omkring i guttedagens viltre
leik,

her lærte Rane Vidfarne meg idrett
og sverdet å svinge.

Her lengtet jeg ut til vikingenes vei,
til våpendyst og store bragder.

En dag fikk ørneungen våge vingene,
ved Soteskjærene prøve sin klo.

Vidt over hav bar langskip og knarrer meg,
gull og heder jeg høstet,
men aldri ro.

Djupt i sinnet lå minnet om riket
jeg er kongsfødt til.

Hårfagreriket.

Det sang i hugen,
det hildret for synet.

En natt fikk jeg bud i drømme fra høge makter
at evig odel ventet meg.

Da snudde jeg stavnene mot nord.

Det tyktes meg at vind og hav ville det så.

Nå står jeg her i heimegrendene og ser
landet i stigning mot høgfjell og blåner.
Mitt vikingeliv er slutt.
Større gjerning venter meg:
Alt landet og folket fylket om korsmerket.
Det er kongstanken min.
Haralds rike skal reises påny.
Dronning Ragnhilds tre
skyte fagre blommer.

Nå venter dronning Åsta, mor min, meg.
Hun står i svalen
og speider etter merket mitt.
Der kommer Sigurd Syr ridende
med stort følge.

Han har stasklærne på
og liker seg nok ikke,
den gamle gubbe.

Gå foran, merkesmann!
Løft merket høgt
så alle kan se
at her kommer Olav!

ELLING M. SOLHEIM.

Hønefoss-namnet.

Vi skjønner alle at byen og fossen har fått Høne-namnet sitt frå garden Hønen som ligg tett inntil fossen. Men det har vore ei stor gåte kva dette gardsnamnet har kome av. Det har difor ikkje vore lenge mellom kvar gong det har vore ordskifte om dette namnet, både munnleg og skriftleg. Mange synest det er både rart og u høveleg å ha «høne» i namnet på byen og fossen. Og mest kvar dag vert det slege billege vitsar om det. Dei trur det har med høne å gjere. Men så er det ikkje.

Den vanlege tolkinga av Høne-namnet har helst vore den at det har kome av det gammalnorske ordet hyrne = hjørne. Uttalen av hyrne vart mange stader til hynne, og dette ordet skulle så ha vorte til høne. Når det så vart sett saman med ordet vin, som var så vanleg i gamle dagar, så vart det Høvin og til slutt Hønen. Men lydlovene seier at slik har ikkje namnet vorte til. Den stutte y-lyden i hynne kan ikkje ha gått over til den lange ø-lyden i Hønen.

Det er og ein annan ting som fortel at denne tolkinga ikkje er rett. Vi har to Hønen-namn i Norderhov, eit i Ullerål og eit ved Norderhov kyrkje. Det fortel at det er ein viss samanheng mellom dei, og at opphavet må vere det same. Om det på ein slags måte let seg gjøre å få til eit hyrne i Ullerål ved å seie at Begna og Randselva lager eit hyrne, så vil ikkje denne tolkinga høve for Hønen ved Norderhov kyrkje. Der er det ikkje noko hyrne på nokon slags måte.

Den vanlegaste tolkinga av Høne-namnet no er at det kjem av gudenamnet Høner. Høner skulle vere son til Odin. Men det er berre gissing at han er opphavet til namnet fordi namna er så like. Høner er berre så vidt nemnd i den gamle gudelæra, og han har aldri vore dyrka, etter det P. A. Munch fortel. Og var han ikkje dyrka, ville ingen stad verte kalla opp etter han etter den tids måte gje namn på. Hønen-namnet må ha vorte til på annan måte.

Sidan vi ikkje har Hønen-namn andre stader i landet, og det heller ikkje er skrivne kjeldor

å gå til, må ein freiste å finne løysing på spursmålet på ei annan måte. Vi vil difor sjå litt på den måten dei gamle nordmennene gav namn på og på livssynet og gudedyrkinga deira.

At namnet er svært gamalt, er det ingen tvil om. Det er truleg frå yngre bronsealder eller eldre jernalder, og i den tid gav dei aldri namn på slump eller meiningslause namn, som folk gjer no. Namna tydde alltid noko då, både personnamn og stadnamn. Hønen-namnet er difor heller ikkje gjeve på slump meir enn andre namn.

Dei gamle nordmennene var eit naturfolk som alle andre folk på det livsplanet dei var då. Dei var fast knytte til naturen i matvegen, i trua og i livssynet. For dei var naturen opphavet og enden, m.a.o. naturen var guden den allmechtige. Og då naturkreftene og naturlovene er mange og syner seg på mange måter, fekk dei mange gudar. Som andre naturfolk trudde dei at dei kunne verke på gudane med sine gjerningar og gjere dei blide. Religionen deira vart såleis ein nyttereligion og hadde ikkje stort med det etiske livet å gjere.

Dei største naturkreftene vart dei største gudane. Då den svarte, løyndomsfulle jorda gøynde dei fleste store kreftene, og fyrst og fremst slike som var viktige for livsopphaldet t.d. bær, frukt, korn, gras, var det mor jord som var den viktigaste guden. Denne grøderikdomsguden kalla dei m.a. Frøy, Frøya, Njord, Tor. Det vart ulykke og sveltihel om guden ikkje var blid, men dei trudde dei kunne verke på han og gjere han blid og hjelpsam ved å ofre til han.

Men dei skjøna og at mor Jord ikkje hadde all makt. Luftgudane, himmelgudane, var både sterkare, usynlegare og meir lunefulle. Ville himmelgudane ikkje sende varme eller væte, var det straff for eit eller anna som dei eller andre menneske hadde gjort eller ikkje gjort. Desse himmelgudane rådde for ver og væte, for våpen og jaktlykke, for lov og rett.

Ull var ein slik mannleg himmelgud. Han var vintergud, skjoldgud og skigud. Som vintergud styrde han sol og nedbør, is og snø.

Ingen var som han til å gå på ski, seier Snorre, eller til å gå på islegger (skeiser). Fleire ting tyder på at han var den største av alle gudane, og den eldste nest etter Ty, som vi har lite merke eller minne etter. Ull var mest dyrka i store, sentrale bygder på Austlandet og i Sverike.

Njord var og ein mannleg gud for årsvokster og fred, for eld og vatn, for vind og veiding. Det var såleis serleg som grøderikdomsgud han var dyrka. Han skulle vera så rik og ha slik lykke til å skaffe eigedom, at dei kunne få både land og lausøyre berre dei dyrka han. I sjøbygdene på Vestlandet var Njord dyrka som ein kvinnelig grøderikdomsgud, og dei sa at han budde i Noatun (Skipstun) på himmelen. Gode år i kystbygdene kom av «grøderikdom» i havet.

Frøy rådde for årsvokster, velstand, lykke og fred, seier Snorre. Frøy var son til Njord og hadde dei same eigenskapene som han. Han var berre så mykje fagrare og mektigare. Med skipet sitt, Skibladne, kunne han segle både på sjø og land, og i allslags bør. Frøya var kona hans, og vi finn mange stader at dei var dyrka som eit ekteskapleg gudepar. Men ikkje sjeldan finn ein Frøya dyrka saman med Ull eller andre gudar. Frøy var ein av dei mest dyrka gudane sist i den heidna tida. Det kan vi sjå av sagaene, av gudekveda og av dei mange stadsnamna som har Frøys namn. Frøy og Frøya var populære gudar.

Kjært barn har mange namn. Det gjeld også m.a. Frøya. Vi ser det i den gamle gudelæra og i stadsnamna. Snorre seier såleis: «Frøygja á mórg nófn, en sú er sök til pess, at hon gaf sér ymis heiti, er hon fór med ukunnum pjdum at leita oðs: hon heitir Mardoll ok Hørn, Gefn, Syr.» Snorre nemner såleis fire namn attåt Frøya.

Det var med gudane som med andre: dei fekk namn som høvde til eigenskapane eller yrket. Og då ein gud ikkje alltid hadde same eigenskapane eller yrke alle stader eller til alle tider, skifte dei og namn. Ein kan såleis nemne at Frøy vart kalla Byggvir (av bygg) der han hadde mest med korndyrking og ølbryggjing å gjere. Såleis var det og med Frøya. Ho vart kalla Hørn (hórr, hór) = lin, lingras. Der ho vart kalla Hørn var ho sikkert gud for lindyrkinga.

Snorre seier altså beintfram at Frøya vert

kalla Hørn. Kormak og andre skaldar brukte og namnet Hørn. Det var som kjenning for kvinne, frue, (Frøya = frue).

Frå andre land har vi og døme på at gudane får namn etter yrket eller eigenskapane. Professor S. Mowinckel seier om Ba'al: «Ba'al er markens befruktende «ekteherre», som gir korn, fiken, vin og olje, ull og lin. Hvert sted har sin ba'al med navn etter stedet. Han kan bli by- eller riksgud, retts- eller krigsgud.»

Magnus Olsen o. a. har ved stadnamngranskningar kome til det at det fleire stader har vore dyrka eit *gudepar* i staden for *ein* gud. Sume stader kan det ha vore eit *mannleg* gudepar: ein himmelgud og ein jordgud (grøderikdomsgud). Andre stader dyrka dei eit *ekteskapleg* gudepar: ein mannleg og ein kvinneleg gud, den mannlege var himmelgud og den kvinnelege jordgud (mor jord). Denne dyrkinga og samnastellinga var ei naturleg og logisk vidareføring av livet som dei hadde sett og røynt det.

Mange stadnamn syner at det har vore så. Minne om dyrking av gudepar finn ein i Ullensåker og Frøysli i Torpa, Ullinsin og Fillinsin (Fillin = Frøy) i Vågå, Ullsåker og Frøysåker i Hallingdal, Ullern og Frøyshov i Hole. Tysnes og Njadarlog i Sundhordland syner at mannleg og kvinneleg gud har vore dyrka som gudepar.

I Sverike var Hørn kalla Hærn. På to stader der kjem det tydeleg fram at Hærn har vore dyrka saman med Ull: Hærnavi og Ullavi i Uppland, og Hærnavi og Ullervi i Østergötland.

Vi har og fleire stadnamn som syner at ein mannleg gud var dyrka saman med ein flokk kvinnelege skapningar, diser eller valkyrjer.

Ved å jamføre samanstillinga av namna Ulleral-Hønen og Norderhov-Hønen med dyrkinga av gudepar andre stader skjønar ein snart at desse namna ikkje er sette saman på slump, men at her har det vore dyrking av gudepar.

Som lesarane alt har skjøna er det gudenamnet Hørn vi finn att i Hønen-namna. Hørn (lang ø) er sett saman med endinga vin som var så vanleg den tid dei eldste namna vart til. Vin tyder grasmark, eng (ikkje kunstig eng). Jamfør Heggen = Heggvin, Dæhlen = Dal-vin, Veien = Veig-vin, Løken = Leik-vin. — Namnet Hønen var såleis Hørnvin frå fyrst av, og sidan har det fått den forma det no har.

Ull var ein av dei eldste gudane, og såleis dyrka så tidleg at dei ikkje hadde byrja å byg-

gje horg eller hov til gudane. Dei dyrka dei ute på åkeren — difor er så mange gudenamn sette saman med åker — eller eng, vin. Gudestyttene (stafr) stod innafor eit gjerde, og ofte under eit tak. Det som var innafor gjerdet kalla dei ve og stundom ál, som tyder heilagdom. Ullerål tyder såleis Ulls heilagdom, det fredheilage som høyrer Ull til. I Ullerål har då grøderikdomsguden Hørn (Frøya) vore dyrka saman med himmelguden og vinterguden Ull.

Ser vi så på det andre Hønen-namnet, finn vi der at Hørn har vore dyrka saman med jordguden og grøderikdomsguden Njord. Det har sikkert vore ei viss meining med at Hørn har vore dyrka saman med vinterguden i Ullerål og sumarguden ved Norderhov. Men det kan og komme av at desse to namnpara kan vere frå ulike tider. Ei tid kan Ull ha vore den mest dyrka guden og ei onnor tid Njord.

Når Frøya vart kalla Hørn her, så kan det kome av at dei dreiv mykje med linavl på denne varme, grøderike jorda, nett som at Frøy vart

kalla Byggvir der byggdyrking og øllbrygging var ein viktig ting.

Ein annan ting som kan ha gjort sitt til at gudar og gudenamn har skifta, kan vere at dei er frå ulike tidbolkar, eller at det har kome andre folkeslag, eller at påverknaden utanfrå har vore så stor. Men om det kan ha vore mange skifte av ein eller annan grunn, så veit vi i alle høve at Hønen-namna er gamle. Ja, så gamle at det var svært primitive menneske som budde her då. Hos menneske på det livsplanet er det ingen ting som skjer utan at dei sjølve verkar med, for dei reagerar alltid religiøst. Med sine ynske, ord og gjerningar kan dei verke på alt som hender, ikkje minst med navn: «Det går troll i ord» er eit ordtak som syner at vi har rester av den slags tankegang enno. For dei gamle nordmenn var ordet eller namnet lett med kraft. Vi kan difor vere visse på at desse to Hønen-gardane, som ligg attmed kvar sin gamal kultstad, ikkje har fått namnet sitt på slump eller utan grunn.

Hallvard Løyland.

Av Marie Engebråten's erindringer.

Skollerud i Ådal bestod omkring år 1800 av 2 gårdar og brukerne var bygslebønder. Eierne var A. Hofgård. Den siste bygslebønde på vestre Skollerud hette Jon.

Etter år 1800 begynte A. Hofgaard å gjøre forberedelser til å få flyttet bygslebøndene bort fra gårdene sine. Han hadde en sønn i gifteferdig alder og han hadde planer om å samle hele Skollerud til ett rike, bebygge den herskapsmessig og med tiden overdra den til sin sønn. Det hørte store skogarealer til gården den gang, og med sine 19 husmannsplasser (noen av disse kom til senere) hadde den alle betingelser for å bli en storgård, slekten verdig.

Det var imidlertid ikke så enkelt å få de to bøndene bort fra gårdene sine. Det var jo deres hjem og de satt der med store rettigheter av alle slags. Kjøp og salg var ikke aktuelt, de måtte skaffes vederlag på annen måte. Etter mange funderinger og påtrykk både juridisk og på annen måte, ble det til at den ene av Skollerudbøndene fikk til odel og eie gården Finbråten som ligger 2 km. syd for Skollerud, og Jon Skollerud fikk gården Engebråten som grenser

til Skollerud i vest — med 1 husmannsplass.

I kontrakten med Jon Skollerud var tatt inn bestemmelse om at han enten kunne flytte alle husene på Skollerud med seg til Engebråten, eller hogge gratis i Skolleruds skog og bygge nye hus på gården sin. Jon valgte det siste. Det eneste hus han tok med seg fra Skollerud var staburet. Det står på Engebråten den dag i dag og må nå være ca. 200 år gammelt. Den nye stua på Engebråten som Jon bygde, bar årstallet 1817. Den er revet ned nå.

Hofgård tok så fatt på å gjøre Skollerud til storgård. Jord ble kjøpt attåt og bebyggelsen ble etter den tids målestokk meget fin. Den herskapelege hovedbygning — som forøvrig ble ytterligere påbygget senere av David Svendsen — står der enda, om enn i atskillig ribbet stand. Det ble planert og sådd og plantet, og alleer og blomsterhager og parkanlegg ble anlagt. Tar du deg en spasertur oppe ved «lysthusberget» kan det den dag i dag godt hende at du finner en blomst tittende fram i villgraset fram for føttene dine som et lite glimt fra det som engang var.

Da gården var ferdig flyttet Hofgård jr. inn med sin frue, og fra 1825 står Christen G. Hofgård som eier av Skollerud. Om Hofgård sjøl er det ikke berettet mye, men det var sagt om fruen at hun var et både godt og forstandig menneske. Desverre døde hun etter få års forløp, og Hofgård giftet seg annen gang med en søster av fru Tandberg på Follum. Dette annet giftermål var visstnok ikke så vellykket. Den nye frue ble ialfall av gårdens folk betegnet som et «hoppespåk», og det var vist ikke delte meninger om at hun var adskillig stormannsgal. Det vakte f. eks. stor forargelse når hun en fin dag midt i onna kom og forlangte de to beste hestene med kusk fordi hun kjedet seg og hadde funnet på at hun ville ta en tur til Follum for å besøke sin søster. Hun kjørte aldri med én hest, det var ikke fint nok.

Det var nok ikke fruens skyld alene at det til slutt gikk galt. Årsakene var mange. Men bygdefolket ristet på hodet da Hofgårdsfamilien en natt omkring 1850 reiste fra Skollerud for alltid.

Det gikk ikke stort likere med Tandbergfamilien på Follum og Halsteinrud. Det fortelles at fru Tandberg på Halsteinrud en dag kom ut på kjøkkenet til folka for å fortelle dem at nå er Tandberg på Follum gått konkurs. Da sier'n Sindre, eldste husmann på gården: «Ja, var det itte det jeg viste, og er det itte det je bestandig har sagt, atte Tandberg'n på Follum sku gå over ende før mannen her.» Fruen forsvant. Ei tid etter var også Tandberg på Halsteinrud konkurs.

Fra 1850 står Nils Wigersund og Petter Egge som eiere av Skollerud, og fra 1857 er David Svendsen eier av gården. Han var gift med Wigersunds datter, og denne hadde visst penger nok.

Det må antas at gårdsdriften på Skollerud gikk framover i Svendsens tid. Han var jo av fag landbruksskolebestyrer og drev også i en del år landbruksskole på Skollerud. Da elevene i den tida vel var praktikanter i enda større mon enn i vår tid, må det ha vært flust med arbeidshjelp på gården ved sida av alle de faste folk. Svendsen var en framstående mann på mange måter. Han var stortingsrepresentant fra 1868—1873, og ordfører i Ådalen fra 1869—1874, da han solgte Skollerud til et aksjeselskap og flyttet til Christiania.

Det best kjente minne etter David Svendsen

har Ådal i det alterbillede som han skjenket Hval kirke. Det er en meget god kopi av Tide-mans: Jesu oppstandelse.

*

Skollerud gård av idag er endda en stor og bra eiendom rent jordbruksmessig sett, men den er allikevel bare en skygge av det som engang var. De store skogarealer er forlenget kommet på andre hender, og en stor del av jordveien eies av sjølvstendige bønder og småbrukere. De som opplevde gården i dens glanstid er døde og borte, men beretningene deres lever enda.

*

Det var ikke så greit å væra husmann i gamle dager.

Fra Skollerud til Rundhaugen er det no slikt som 3 km. og i onnetider måtte det gis nøye akt på den store matklokka på det store staburet på Skollerud når det ringte inn til dugurs. Ringte det bare én gang som vanlig, var det ikke bruk for ekstramannskap, ringte det to ganger var det bruk for mannen, men ringte det tre ganger måtte både mann og kone i veg, og det på stående fot for å komme tidsnok til klokka ringte ut att. Niste måtte ligge ferdig på vona, og for å kunne høre klokka tydelig måtte de gå opp på toppen av Rundhaugbakken å stå der og vente.

Stort likere var det nok ikke for de andre husmennene som hadde lang veg. Gårdens utstrekning — medreknet husmannsplassene — var den gang fra Bergsund-delet oppe ved Strømmen og utover bygda til Semmen-delet ved Kvernhusbråtan. Og det er langt det, antakelig ca. 6 km.

*

Det blir nok ei råd.

Ja, som regel bli det det. Seint en kveld i gamle dager kom en omvankendes kar til Rundhaugen og ba om hus for natta. Han Helge hadde ingen sengeplass, men da det var svarte høsten, fikk mannen ligge på kjøkkengolvet bortved ovnen.

Da de vel hadde lagt seg ble mannen klein — riktig alvorlig klein. «Men Herregud, åssen ska detta bli da», sutret kjerjeringa hass Helge. «Å det blir nok ei råd», stønnet den sjuke mannen på golvet.

Og det ble det også. For mannen døde ut på morgensiden han, og Helge gikk bort til

naboen sin og fikk hjelp til å lage ei kiste, og så sendte de bud på'n Jon Skollerud, og han kom med hesta sine og de kjørte mannen til Norderhoug på tælan så det orntlig skrangla i'n.

*

Det kom en svenske til Skollerud en gang. Det var midt i skuronna, og han ville skjære. «Kan du skjæra da?» spurte bestyreren. Jo før all del, svensken kunne skjære. Så ble det målt et mål til ham, og han skar på det til andre dagen ved middagsleite. Da kom han: «Ja, nu har jag jaget av dette, vil di at jag skal skjære mer, får di alt mæle». Bestyreren dro på det, men gikk tilsutt med på å måle opp ett mål til. Det greide svensken opp med til kvelds, men da gikk han. Det var alminnelig «laje» for et kvinnfolk å skjære ett mål åker fra duguren av og til kvelds.

•

Marie Engebråten kom tidlig en morgen til Rognerud et ærend. Kjerringa sjøl gikk og stelte på kjøkkenet: «Go mårn, Marja, er det du som er så tidlig ute og går. Du får se du får sitta, det er litt rotete hos meg idag, for jeg fikk tvillinger inatt jeg måtta.»

Det var nok sterke folk i den tida også.

*

Tørken har vært slem i sommer. Det er sagt at en her på Østlandet ikke har hatt slikt tørr-år siden 1839.

Marie Engebråten var født i 1842, og hun mintes at hennes mor hadde fortalt at noen år før Marie ble født (1839?) ble det på grunn av tørke fullstendig uår her over Østlandet. Det gikk 3 kuer fra fjøset på Engebråten det året, og det var visst omkring halve buskapen, men det var de steder det var enda værre. Den siste av de 3 kuene ble solgt til «Branæs» i bytte med ei tønne matkorn. Det var bra kornpris. Og dyr transport ble det, for turen gikk den gang over Eikli, ut elva og fjorden til Svangstrand, og derfra videre til Branæs med kua, og så samme vegen tilbake til Ådal med kornsekken.

Folk kom lange veger fra og spurte på gårdene om å få arbeide for maten, og det ble slaktet dyr og bakt flatbrød der det var noe å ta av. Men det ble nok å svelte for mange det året.

Tidene har forandret seg mye siden den gang. Tørkesommeren 1947 kom det en baker bort til en mann og spurte om han ville kjøpe en sekk med brød og loff til grisen. Det var brød han ikke hadde fått solgt mens det var ferskt, og da kunne han ikke bli kvitt det — ikke til redusert pris engang.

Skollerud gård i Adalen.

Litt gammelt frå Vidalen.

Vesentlig etter optegnelser av Elling E. Elsrud ved Einar Heimås-Dokken.

En av de mest særpregede skogdaler vi har, blant det vi kan kalle de Ringerikske skoger, er Vidalen. Vidalen hører Ådalen til og ligger

En Vidalsbeboer av 1896 åra.

i et dalfar langsmed Ådalen, og går frå Strøm-
sotbygda og over til Holma, nederst i Hedalen.

Vidalen har hatt sin stortid, den har sin sagn-
omsuste historie.

Frå gammelt av, kanskje frå begynnelsen av
vår tidsregning, har Vidalen vært beboet. Sann-
synlig er det at det var et jegerfolk som her
først slo seg ned. Her var det vakre fjell, tung
rik skog, og rike fiskevann. Rikt var her med
vilt av alt slags, både rovdyr og matnyttig vilt.
Folket var rikt, de vart så mange at de regna
16 ringskodde hester ved Hedals kirke juledags
morgen. Dette var en av datidens målestokker,
og det forteller at dalen var ganske godt be-
bodd. Hedals kirke måtte i sin tid vært hoved-
kirken, for Vidalen har, etter navnet Kirke-
myrhaugen, hatt sin egen kirke eller kapel.

Herinne hadde de så i slekt etter slekt levd
i hundreder av år, dyrka jord og familieliv,
jakta og fiska i skogene og fjella omkring inn-
til «Svartedauen» kom og la dalen øde.

Her vart det ingen gjenlevende. Om så var
søkte de seg vekk til andre kanter.

Historien sier jo, at på den tid «sotten» herja
dalen kom et følge av Kongens tjenestemenn
gjennom dalen, hvor gjennomgangsvegen den-

gang gikk. De hadde 7 kvartel med sølv, skatte-
sølv som skulle overføres til Kongen frå Ber-
gen. Men som de kom hit vart de angrepne
av «sotten» og døde. Men førend de døde skal
de har gravd skatten ned i en haug.

Etter hva foged Wiel sier, «skal denne pas-
sage, tillige med andet, være optegnet i en Bog,
som efter den sorte Død skal være funden i
Hedalens kirke. Men samme Bog er der nu
ikke; thi en Fogeds Tjener over Valdris skal
have taget den bort, og da han vilde rejse
over Helgebroen i Etnedalen, faldt han med
Bogen i Fossen og blev borte.»

Ja, slik lever sagnet om skatten i Vidalen
frå 1300 åra attende. Mange tror på sagnet og
mange tror ikke.

«Vis-Knut», som engang skulle vært spurt
om det, skulle sagt at: «engang ville en gjeter-
gutt finne skatten.»

Nå har godtsom alle setrer i Vidalen vært
nedlagte i mange år, men kanskje kan det bli
en gjetergutt frå den nye tid med busetting
og bureising i dalen, som kommer til å finne
skatten.

Utsikt over Vidalen.

Foto: E. Heimås-Dokken.

Mange har gjennom åra gravd etter denne
skatten. En svenske hadde fått det i seg at
han skulle finne den. Sommer etter sommer,
helt til han vart for gammel, grov han derinne

og arbeidet ute i Hedalen om vinteren. Men heller ikke han rakk å grave ut all jorda i Vidalen. Men sølvet det rustner jo aldri, så engang — — —

En av de siste fastboende i Vidalen het Gøllik. Han blev kalt «Gøllik frå Vidalen». Han bodde på Sandvassplassen, som opprinnelig var en seter under Sønsteby i Krødsherad. Gøllik var nok noe av en egenmektig herre. Engang ville han bygge seg sin egen mølle oppe i Bosoa. På skaren om våren drog han en kvernstein frå Strømsottsbygda på skikjelke. Men på en myrputt datt steinen av for ham. Han fikk den aldri opp igjen. Sia har den myrputten blitt hetende for «Kvernputten».

Dengang det skulle bygges dam inne ved Sandvatne var Gøllik imot dette. Det fortelles at han hadde lagt kvikksølv i botn derunder, for da ville den aldri bli tett. Og tett har Sandvassdammen heller aldri vært, trods alt arbeid som er blitt lagt på den. Så denne Gøllik kunne nok sine ting.

Vidalen er en skogdal, men vill og mektig med de ruvende fjell og urer over, deroppe hvor «bjørnen» ennu tasser og sover vintersøvn.

En vandring gjennom dalen flytter tankene århundreder attende.

I Vidalen hente engang en sørgerlig ulykke. Det var i år 1789 unner den storflommen som sia er blitt kaldt «Ofsen». I en gammel beretning står det slik: «— forårsaket ved den usædvanlige Vandflod og Jordskred som forårsage-

Frå Kjorkemyrhaugen i Vidalen. Rank og ruvende står nå granskogen der hvor kjørke, hus og voller engang låg. Over vokter fjella med kvite snøflekker.

Foto: Elsrud.

des deels af en sterk Tæle i Jorden, og Deels af en overflødig Regn, som nedfaldt samme

Tid, hvilket indtraf i Aaret efter Christi Fødsel 1789 den 22de og 23de Juli.»

Jutulskaret i Sandvasskollen.

Foto: Anders Maribo.

Knud Biørnsen Stor Ruste frem kom for Retten og vemodig beklagede den tunge Skiebten han har havt derved, at en stor *Fieldskred* som faldt ud sidstleden 22de Julii paa Sætteren til Gaarden Stor Ruste hvoraf han bruger en Deel berøvede ham *hans Søn* som var 18 Aar gl. og alle hans eiende Creature som bestod af 8te Nød og 30 Smaakreature, tilligemed alt hans på Sætteren havende *Bohave* af *Kjørreller* og *Gryder*, uden at noget deraf ble redded eller kom ham til mindste Nytte. —

Rigtigheden af dette Knud Biørnsens Opgivende i alle Deele, blev med Eed bekræftet af de tvende Mænd *Ellen Knudson Landsenden* og *Ole Tidemandson Omsrud*. —

Knud Biørnsen derefter begjærede dette Passerede som et Tings Vidne sig beskreven meddelt.

(På tinget 27/10.1789).

På Manseter låg det det år to seterbudeier, som stelte på hver sin av de to seterstuer. En dag kom slättefolket opp frå bygda for å ta til med fjellslätten, de la seg inn i nordre seter. Samre kvelden kom en frier til budeia i søndre seter.

Og så hente det at samre kvelden begynte det å regne verre enn det hadde gjort på lenge, og lenge varte det derfor ikke før Manseterbekken begynte å gå stor og hvit av leirevann. Mellom Manseterbekken og Gulbotdalsbekken var leirholdig jord sammen med grov stein. Og mens uveiret raste og vannet tok til å flømme overalt oppe i fjellet, slik at bekkene begynte å gå som aldri før begynte Manseterbekken å

grave seg nytt skjær nærmere setra. Her begynte det så å skjære i leire og snart begynte den å rase utover til et skredd som vart større og større. Litt ovenfor seterstuene stod en stor trerot, her delte skredet seg, (Skriudele - Skriudaln). Den eine skriua tok så tak i nordre seter og feide her med seg alt. Den andre skriua feide med seg fjøset til søndre seter og alt som deri var. Bua var da meste begravd av leire, men stod trods alt. Skriua for videre nedover til den stansa midt nede i lia. Hvor den stansa er det sia blitt kalt: «Skriustansen.» Hadde noen blitt liggende i den søndre seterbu så hadde de blitt reddet, men i uveiret om kvelden hadde de søkt sammen i nordre seter, som vart tatt av skriua. Frieren og budeia i søndre seter og slåttefolket i nordre seter gikk alle med, undtatt en ung gjente som hadde fulgt slåttefolket. Denne fant man igjen langt nede i lia. Men hun hadde fått for hård medfart og levde bare i tre dager etter. Bandstokken med alle kuene bundet til fant man også langt nede mot Vidøla, de var alle dauve.

Men etter denne sørgelige hendelse har alltid seterfolket i nordre Manseter søkt over til søndre seter når det tok til med uvæir og Manseterbekken tok til å vokse seg opp. For ratt kunne det jo komme til å henne ei ulukke igjen

På nordre Manseter har man ofte sia på uvæirsnetter hørt uhyggelige ting som setter tanken hen på uhyggesnatten. Det høres kuer som rysker i bånd, raut, skrik, rop av ulykkelige mennesker eller lignende.

Nå er Skriua, som var opptil 5 klm. lang, vokset igjen med bjørk og anna skog, den nyoppførte nordre Manseter er blitt gammel og grå igjen. Men Skriubekken innefrå kommer ofte like stygg og lonete oppe frå Storrustefjell; — og da kan en jo aldri vite

En sandfærdig Beretning om den usædvanlige Vandflod og Jordskred som forårsagedes dels af en stærk Tæle i Jorden, og dels af en overflødig Regn, som nedfaldt samme Tid; hvilket indtraf i Aaret efter Christi Fødsel 1789 den 22de og 23de Juli, det som i efterfølgende Sang fortællles, angaaende Mandsæteren, tilhørende Gaarden søndre Storruste i Hedalens Annex i Søndre Ourdals Præstegjæld, hændte den første omskrevne Datto. Bemeldte Vandflod gjorde en utalig Ruin og Skade i de fleste af Norges Egne, mest her sønden Fielsk, i det

at baade Mennesker og Qvæg ynkelig omkom, og Huser, Ager og Enge ødelagdes, hvilket ey meldes om i denne efterfølgende Sang, som er forfattet af Skoleholder i ovennævnte Annex Christopher Michelsen Rudstøe, samme Aar. Kand synges med sin egen Melodie, som en hver finder for godt.

1.

O Herre almægtige Jorderigs Dommer! Hvor underlig ere dine Veie og Raad, Hvor længe du haler til Dommen du kommer, De Gode til Glæde, de Onde til Graad. Kom Jesu! kom hid, vi venter din Tid, Ja kom Herre Jesu, forløs os af Strid.

2.

Du lader os kjænde din almægtig Skaber! Du bryder din skabning, som Leer med din Haand: I dette Aar vi det befundet og have; Thi er vi bedrøvet i Hjerte og Aand, Forbarm dig nu, og kom os i hu, Forbarmende Fader! forbarn dig Nu.

3.

Vi saae det i Sommer, vi saae da en Stykke, at Jorden udbrast med en strømmende Lyd; Thi da forgik Ager og Eng som vi dyrke, Som før havde været til Gavn og til Dyd, Det gikk hen i Smuld, Til sorteste Muld, O Herre barmhjertig, vær naadig og huld.

4.

En Regn udaf Skyerne mone nedfalde, som Gud den almægtige i Klæder indbandt, Men der hans Tid kom, at han vilde det kalde, det skridede oven paa Jorden nedfaldt, og gjorde den Skjør, Jeg sige det tør, At aldrig i vor Tid slikt Vandfald var før.

5.

Da gik det i løbet, som stridende Strømme, der før havde stået fastvoxende Trær, det mone alt ned udi Dalene strømme, Saa det var stor Ynk, og stor Skræk, til at see i Ager og Huus, og Enge blev Grus, de bleve nedtage med Suus og Duus.

6.

Dog Mark og Formue var ikke saa meget, som Folket der ynkelig bleve bragt om, Blandt andet har hørt og i Sandhed kan sige, Sex Mennesker her i Hedahlen omkom, med Ynk og Skrig, de bleve til Liig, Før havde vi aldrig hørt Hendelse sliq.

7.

Aarsagen til dette, de alle blev dræbte, Var at en Jordskred fra Fielde udgik, den var saa forfærdelig lod sig ei hefte, Men skred ud til Elven og overhaand fik. En Sætter der laa, med Folk og Fæ paa, det maatte alt under i Gruset forgaae.

8.

Ved vare de Otte i Strømmen mon drive, Men Herren han frelste to Piger fra død, Han mone dem spare ved Hilsen og Livet endog at de vare i selvsame Bod, de andre blev knust, og Livet her mist, Dog er de henfarne til Evigheds frist.

9.

Gjenlevende Venner og Slægtninger sørger, For de til sin Hvile saa pludselig gik, var det ikke godt maatte jeg Eder Spørge? Naar Herren tog Sjælen hvad Ende de fik? De gik til sin Gud, Fik hastelig Bud, de skulle for hannem udpyntes til Brud.

10.

Vi bør det ei glemme, men stedse hukomme, Hvad Herren han gjorde og skabte os til, At vi skal henrykkes, og vi skal for Dommen, Saa vi vandre varlig og ikke fare vild, Som mange

nu gjør, Og hastig bortdør, Og Graven den skjuler forinden sin dør.

11.

At regne al Skade, det er mig formeget; Thi Herren har sagt, at det maa være nok, Jeg meget har set og hørt mange har klaget, Men Herren gav, Herren tog, Herren ske Tak, Vi bøie os ind, Med Hjerte og Sind, Og dertil paa Gudsfrygt at lægge Vind.

12.

Vil du at vi længer Skal Jorden Besidde, Saa hjælp os her efter som du har gjort før, O hjælp os vor Fader! vi paa dig faar lide, O hjælp os til Salighed, naar vi bortdør, Forlad os vor Synd, og naadig begynd, Og led os i tide til Himmerig ind.

13.

Vi bede dig Jesu al Jorderigs-Dommer! vær naadig mod dennem, som Døden faldt paa, du hastelig Somme til Graven henkomme, Og andre langsomme fra Verden bortgaar, Din Viisdom er stor, I Høihed du boer, du gjør som du lyster med dit her paa Jord.

Den skjønne

Dette er ei gammel vise opptegnet av Erik Fonkalsrud, Veme. Hvorfra den har sin opprinnelse veit han ikke, men han har lært den av sin mor som var svært interessert i gamle viser, og som ofte sang dem i festlig lag. —

1.

Den skjønne gaar ind i sit attende aar,
 se, da staar rosen i knop,
 og frem blandt de bleknende søstre hun gaar,
 det er nu som solen staar op,
 og herrerne puffes, de stødes og knubbes
 og kaster seg for hennes fot,
 de bukker og sukker, de stammer og flammer
 og kysser den plet hvor hun stod,
 men tappert hun lader dem forstaa,
 at roserne vokser med torner paa.
 Skade - skade - at rosernes tid er saa kort.

2.

Men snart har den skjønne tilbakelagt
 sitt 25. år,
 og rosen utfolder sin skjønneste pragt
 i fagreste blomstring den staar,
 men snart begynnder de utsprungne ynder
 at ængste tilbedernes flok
 begeistringens daler, og heden sig svaler,
 det er da besynderlig nok
 at roserne stikker ei mere saa hvast,
 men likesom haker de holder sig fast.
 Skade - skade - at blomstringens tid er saa kort.

3.

Den skjønne og blomsten de følges nu ad
 tilsidst går de begge i frø,
 nu falder fra blomsten de duftende blad
 og hun bliver 30 aars mø.
 Nu blikket blir blødere, stemmen blir sødere
 hvad kan vel tiden formaa
 og roserne stikker ei mere vist ikke
 de bliver saa bløde og smaa,
 og kommer saa frieren strunk og prud
 hun svarer ham førend han faar sagt ut
 ja - ja - ja - ja - ja - ja - ja - ja - ja.

ELLING M. SOLHEIM.

To Skredsvig-brev.

Det er rart med gamle brev. De eier en underlig duft og sjarm. Det gulnete papiret, den avblekte skriften gir en sprø stemning av forgangenhet og farne tider. Her stiger det svunne fram igjen og døde leper og hjerter taler på nyt til ens sinn. Er brevsriveren en hvis navn har lytt ut over landet, ja da gripes en av kriblende nysgjerrighet og forventning.

Just slik følte det da jeg fikk to brev av Christian Skredsvig mellom hendene. Den løse, nesten slurvete håndskriften, de festlige tegningene — jo her hadde en kunstner vært på ferde, det var lett å se. Underlige innfall og påfunn i en bred strøm av godmodighet og hjertelag. Latter og spøk med en undertone av sårt vemod. Som han var og er i maleriene og bøkene sine, slik møter jeg ham i brevene. En kunstner setter alltid sitt umisskjennelige stempel på sjøl den minste ting. Det er det som gjør ham til en kunstner.

Men nå trenges det en liten redegjørelse:

Skredsvig bodde i mange år, både før og etter han ble en berømt maler, på gården Berg i Eggedal. Det var Knut E. Berg som eide gården dengang, og de to var venner og vel forlikte. De var ofte på fjellturet sammen og hadde sikkert rikt utbytte av hverandres selskap. Og knep det med skillingene, var Knut grei å ty til. Skredsvig kom ut i den vide verden, men han glemte ikke heimestaden sin for det. Det er alle de brevene Bergsfolket fikk et klart bevis på.

Da utfersdårene var slutt, kom han tilbake til Eggedal og slo seg til der for godt. Han kjøpte seg et lite småbruk, Hagan, og skapte seg en særpreget heim der. Kona hans, Beret, var forresten fra Berg hun også. Hun var oppfostret der, så han ble på en måte svigersønn til gards. Knut E. Berg flytte fra dalen og kjøpte til slutt Drolshammer ved Veme. Han døde i våres og det er nå sønnen som driver garden. En stor del av brevene fra Skredsvig er dessverre gått tapt, men på Drolshammer finnes ennå et par. Det er disse jeg har fått lov å offentliggjøre her i «Ringerike». Skredsvig var riktignok ikke ringeriking, og ingen av hans malerier har motiver fra traktene her,

men østlandsnaturen og østlandslyndet har fått et fullgyldig uttrykk både i hans malerier og bøker. Det lar seg derfor forsvare at han får sin plass i et kulturskrift som dette.

Så lar vi Skredsvig sjøl komme til orde. Mange vil kanskje synes at både språkføring og ortografi er litt utenom det vanlige, men slik skal det være. Det var Skredsvigs egen og kan ikke røres. Det første brevet er fra Paris og er datert nov. 1902. Det «digre billedet» han nevner er «Et dikt om livet».

Rue Fauborg St. Honore 235.

Paris 7. Nov. 02.

Kjære Kreditor og store Bonde Guld og Godseier Knut Berg til Herregaarden Stærkaby.

Da jeg nys fik brev fra G. Berg og han fortalte om Deres Fisketur i Regnvær og Dit Væddemaal med Ingri om ei Flaske — da maatte jeg jo le — ogsaa Du og Krigsmagta til Kleivsvatna huttetu! Ja Du er den strieste paa denne Jord, saa kjem je — er ikke jeg ogsaa kanske en liten Harfisker? Men je misunte Deken, for her er bare Slit for og bli Kvit den syndie Mamon og 1000 Sorger for at faa no igjen, men det er rart, Krona er rund naar vi slæpper ho laus, men firkanta naar ho kjem att! Hvordan lever Di da Bergsfolk! like fra Bestemor til den minste? Hadde Du got Foraar o. s. v. Det var kleint i Eggedal. Beret har maattet lauve værre — og Krøtterprisan er kleine i Eggedal da — paa Stærkeby er di vel alti store der —

Men har'n Helsa saa! ogsaa skal vi sukke lit — Jeg er nok ikke skabt til at leve udi Udlændighed — je har Heimeve — som en Amerikaner.

Jeg sitter som oftest heime i Atelieret ved Lampa om Kvælden læser og tænker og synes det gaar smaat med mit digre Billede til Treschow. Je ser ut som ei Loppe paa et Laken, naar jeg staa framfor det store Lærred. Her ser du mig.

Jeg lovet Ongan att komma heim til Julekvelds, men nei san — Ja hvis jeg kunde male for to kanske. Igaar fik jeg Om i Huset —

Finds aldri Om i disse Kalde Pariser Atelierer, bare et Høl opaa Væggen til Røret — Der ser Du en liten Om og et langt Rør. Saant maa vi koste selv. Og naar vi rejser — saa er det at gi det væk, og slig er det med mangt naar en ligger saan paa Nista, maatta. Har Du tura i no Lag nys da, eller er Sillemoingen blit stø? Her er aldri no Turing. Jeg var med to Nordmænd som kom fra Afrika og skulde til Norge. De spenderte værre — for blandt de Vilde brugte de aldri Kroner. Det var da stykt aa skyte paa de stakkars Ville, sa jeg. «Jammen naar de aat op Folka mine da!» svarte han. — Fisker du aldri i Vatna — Trytevatna Dine oppaa Mørkjen Dine! Du maa nu endli fortælle lidt om Dine Fisketurer. Husk paa vi to skal til Gjeitvatna ein gong — da skal vi le got da Get! Men det er jussom Tia aldri vil naa til — naar en sitter i Gjeldspapirer til ovom Fleinskallen — huff! Du veit det staar att ein go Slomp som jeg skylder Dig, men naar Du tier saa samtykker jeg. — Men jeg skal greje det naar jeg kjem att fraa Reisen — da faar jeg snerte opom — eller faa Dig til og følge med Hest helt til Hagan. — Saa faar jeg betale af 1 Krone for hver Kilometer — opigjennem,

paa Gjælla mi! Hvordan gaar det Asle og Ambjør, bra haaber jeg.

Nu maa Du sætte Dig i Storstua og skrive et l—a—ngt Brev til Paris —

Paris er ingen By for Dig, Du er ræd svære Kniver — her stikker og skjær de hverandre hver Nat — og skyter og —! Hvær Dag friske Mord at læse om i Aviserne — men man væner sig til saanne Historier — Men det er tryggere heime i Fjella —

Hils nu ho Ingri, Stærkabyfrua — og ho goe gamle Bestemor og alle de — 7. og Ambjør og Asle venligst fra mig.

Din Broder udi Kunsten at pine paa Fisken
Chr. Skredsvig.

Hils Lensmand Skaar og Frue.

HISTORIA OM NØKLEN.

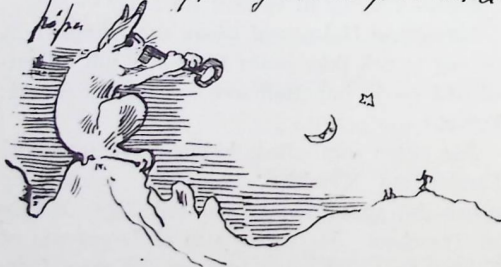
Vi kjenner ein liten Harra, som skal være heime i Rantehønna, han vil Julekvælen sitta paa mitjaste Hønne Kl. 1/4 om Æftan og blaase paa Nøklepipen saa føller Di ham da — men saa kjem mørke paa Dekkan. derfor ser Di ikke

*Familien Rekrusert Løgi' her os, **

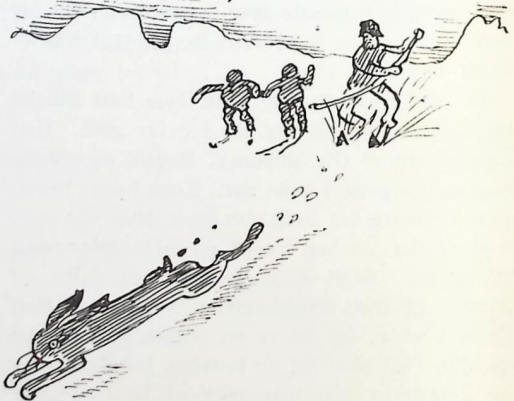
*Kom, kom maa ind, hus a
hus paa de'*

Historia om Nøklen.

*Vi kjenner ein liten Harra, som skal
være heime i Rantehønna, han vil
Julekvælen sitte paa det mitjaste Hønne
Kl. 1/4 om Æftan og blaase paa Nøkle-
pipen.*

*men saa kjem mørke paa Dekkan, derfor
ser Di ikke den lorte Harra, mol. Snøen
maatta. Ja derfor med en Flaske Kyinoröl
vorte og en kool og meel Harra, vort*

saa føller Di ham da —

**
almaa ingen Nøkle i Dora.
Velkomme!*

den kvite Haran mot Snøen maatta. Ta derfor med en Flaske Kjørnøk sværte og en Kost og maal Haran svart. Men hvor er Hytta? Jo der er pipa! og møna.

Men for Sikkerhetsskyld gaar Kristian op og sætter Nøklen i Døra. Værsgo! kom ind, ta tiltakke! lit frøsen Muselort med Pepper og Allispeis. Sit ner og vær som heime. Smaat Stell naa da Hagaman har lagt sig føre paa to Latsider i Jula.

Ja Dere maa endli komma da — jeg tror det fins Ved — Øx og Sag o. s. v. om Di vil overnatte. — Musa er saa grov at Klærne maa Di lægge i Hau paa Bore. Stæng Peispipa med Sækker og Filleri, den rykker bare, saa læg ikke paa Peisen. Vi skal sørge for lit Parafin til Lampa. Kaffe og Sokker ogsaa — altsaa, det lureste er at la Nøklen staa ti Dørna! for Døre. Velkommin til gamle Odelstuftr!

Godeste Hilsner og Juleønsker til alle paa Vinnes fra oss alle og

mig Christian.

18 Dec. 1915.

Stop! vi fraraader Skitur Norefjeld. Snøen svært løs! Kom heller over *Fosslie, Raansæt*. Logi hos os, *altsaa ingen Nøkkel i Døra*. Knut kom naa ind i Husa, hus paa de!

Velkommin.

Chr. Skredsvig døde 1924 og det ble holdt en stor minneutstilling hos Blomqvist. Jeg hadde et 8 dagers opphold i Oslo just da. Det var en ørehistorie. Hotellværelset var kaldt og utrivelig som slike værelser flest og jeg fordrev tiden med å streife om i byen. Omsider havnet jeg på Blomqvist og angret ikke på det. Her slo en verden av farger og poesi meg i møte. Sal etter sal fulle av malerier og tegninger. Det var som mor Norge slo døra til stortua på vidt gap. Eventyr og folkeviser, skog og vann og øde vidder. Der hang «Seljefløyten», denne nyromantikkens perle, der «På villstrå» og der «Valdresvisa». Ør og lykkelig suget jeg i meg det hele, om og om igjen. Og jeg var ikke alene om det. Strømmer av folk kom og gikk, men det var stilt som i en kirke, bare nå og da kom et forsiktig: «Å nei —» og øynene ble store og blanke. Jeg tror jeg var siste mann som forlot salene og neste dag tropet jeg opp igjen. Det kostet en krone, men

det fikk gå. Jeg sløyfet middagen til fordel for kunsten. Kjøttkaker og sviskegrøt ble det sikkert anledning å få siden, men neppe dette her.

Skredsvigs malerier har en stille, betagende makt. Hvis det går an å tale om Norges sjel, så fornemmer vi den her. Det er som tonene fra understrengene på hardingfela. Vi kan ikke riktig si hvor det kommer fra, men det er der. Slik malte han seg inn i det norske folks hjerte. Og i bøkene hans møter en den samme dulgte tonen, den samme rike glansen.

Chr. Skredsvig. Det er eventyret om Askeladden, nei om Møllerens sønn som drog ut i verden og vant prinsessen og det halve kongeriket. Men det *hele* kongeriket — det var hans kjære Eggedal med folk og fe med lokk og lur og bjellelang.

Hans venn og åndsfrende Herman Wildenvey har skrevet et herlig «Sankthansbrev til Chr. Skredsvig». Det skulle vært sitert i sin helhet, men vi får nøye oss med et par vers:

Mange andre vil nok dømme om din penn og din palett, o, men jeg, din yngre broder, vil berømme deg for ett: For et sinn, som lik en sol på alle verdens ting har sett.

Det har speilet alt i verden, og det var bestandig med, og det skjønte alt som gledet seg, og fattet alt som led, og som solen fra sin himmel gikk det aldri riktig ned.

Var det dag i dine verdner, blev det natt i drømmeland, og da grydde nye riker mot din strålende forstand, og ditt sinn går kun til hvile under dødens himmelstrand.

Chr. Skredsvig elsket livet og da døden nærmet seg tok han en rørende avskjed med det hele:

«Vær ikke bedrøvet, Gud er den første som tar imot meg. Jeg vil gjerne dø nu. Og så må dere være snille og gode mot hverandre og mot alle mennesker. Især skal dere tenke på de fattige og dem som har det ondt. Vær snille mot dem som er slemme mot dere. Husk, de har det ondt alle som ikke er snille — som det ikke faller naturlig for å være god; de har det ondt.

Vær snille mot hundene våre, mot alle dyr. Så skal dere hilse alle Eggedølene og si dem hvor glad jeg er i dem. Hvor snille de har vært alle disse årene. Si, jeg har så meget vaktert å takke for.»

Elling M. Solheim.

Gjermundbu-funnet.

En kongegrav fra 900-årene på Ringerike.

Universitetets oldsaksamling ved konservator Sigurd Grieg har nylig gitt ut en beretning om Gjermundbu-funnet i Haugsbygd 1943, og en gjengir nedenfor noen korte utdrag av beretningen.

*

Den 30. mars 1943 fikk Universitetets oldsakssamling melding om at gårdbruker Lars Gjermundbo, Haugsbygd hadde gjort et rikt gravfunn på sin eiendom under utjevning av en gravhaug.

Gjermundbu-gårdene ligger oppe i åsen øverst i Haugsbygd med vidt utsyn over Ringerike og vestover mot Telemarksfjellene. Ca. 200 meter nordvest for gårdens hus på nordsiden av veien til Ringkollen, ligger en vakker og regelmessig rund gravhaug ca. 35 meter i tverrmål og ca. 5 meter høy, som praktisk talt er urørt. Området sør for haugen skulle legges ut til byggetomt og hage, og i utkanten av dette område like sør for den store gravhaugen lå en langaktig forhøyning. Denne var vel 25 meter lang og 8 meter bred på det bredeste og kunne etter sin form like godt være en naturdannelse. Hagens høyde på midten var nå ca. 1,80 meter. Det var i denne haugen de to gravfunn ble gjort. Begge funn er fra vikingetiden.

Omtrent 1 meter under overflaten under et lag stein ble funnet mange oldsaker, bl.a. 1 tveegget sverd, 1 doppsko av bronse, spydspiser, hjelm m/ nese og kinnbeinskjerm, 85 større og mindre deler av en ringbrynje, deler av 4 skjoldbuler, rester av et brettspill nemlig 3 spillebrikker og 2 terninger, ridetøy og kjøregreier, landbruksredskaper, verktøy, kjøkkentøy, utstyr til flere skrin samt diverse småsaker.

I mai samme år gjorde en i samme haugen et nytt funn, ca. 8 meter syd for det første funnet. Det ble bl.a. funnet et tveegget sverd, del av et enegget sverd, en elegant spydspiss og en fin øks.

Når en står overfor et mannsgravfunn fra vikingetiden med et såvidt rikt utstyr som bl.a. hjelm og brynje, faller det naturlig å anta at graven er en høvdingegrav. I Gjermundbu-fun-

net foreligger også stighbøyer og sporer, men dette kan ikke oppfattes som utpreget høvdingeutstyr fra tiden, i likhet med hjelm og brynje. Spillebrikker derimot ansees for et både sjeldent og fornemt gravutstyr, idet brettspill var særlig yndet som tidkort i samfunnets høyeste lag. Sverdet fra det første gravfunn er det rikest utstyrte stykke som straks faller i øynene, og som tvinger en til å spørre hvor det er laget og når. Materiale fra tidligere gravfunn her og i utlandet synes å vise at Gjermundbusverdet er et høvdingesverd og at det er et importstykke, at hjaltene og rimeligvis også klingene er framstilt et sted i Østerlandene, snarest på Gotland. Med hensyn til dateringen synes det foreliggende sammenligningsmateriale å tyde på at sverdet er fra tiden omkring 950 etter Kristus. Sverdet fra det annet gravfunn er en mere alminnelig norsk sverdform, også fra midten av 900-årene.

Hjelmen fra Gjermundbu synes likesom sverdet å være framstilt i en våpensmie på Gotland, men mens dette sverd omkring 950 var et moderne våpen, var hjelmen en form fra svunnen tid, smidd på grunnlag av gamle tradisjoner. Gjermundbuhøvdingen synes altså å ha vært på vikingetog i «austurveg» og har på denne ferd komplettert sitt våpenutstyr i de gotlandske våpensmier.

Det kan med sikkerhet sies at brynjer har vært i bruk i Norge fra merovingertiden og langt ned i middelalderen, og at det er høyst sannsynlig at de første brynjer er kommet hit alt i romersk jernalder. I vikingetiden må de ha vært meget sjeldne, og først i løpet av 1000-årene kommer de i alminnelig bruk.

Etter gjennomgåelsen av oldsaksmaterialet fra Gjermundbu-funnet, synes det å bekrefte at funnet er kommet i jorden omkring 950 e.Kr.

De fleste av funnene fra vikingetiden fra Ringerike er på et par unntak nær ikke særlig representative. Det eneste monument som raker opp er Halvdanshaugen. At den er fra vikingetiden er vel sikkert nok, men den er enda ikke undersøkt. Ved siden av den kan nevnes sølvfunnet fra Helgelandsmoen, mannsgravfunnet fra Løken i Hole, Tandbergsteinen fra Norder-

hov og Gjermundbu-funnet. De øvrige funn er ytterst alminnelige og vitner i grunnen bare om den grå hverdag. I Haugsbygd er Gjermundbu-funnet det eneste gravfunn av virkelig kvalitet, og det er således all grunn til å framheve dette funns enestående stilling, med sitt eiendommelige og rike gravutstyr.

Navnet Ringerike kommer trolig av at hringerne bodde omkring eller ved et vann — Tyri-fjorden. Det er på dette sted at hringerne er blitt et folk og har dannet et rike, alt i tiden før 500 e.Kr.

Det kan synes litt underlig at det er funnet en høvdingegrav på Gjermundbu i Haugsbygd, fordi denne bygd idag ligger mindre sentralt til enn f.eks. Norderhov hovedsogn. Bygda har likevel langt fra vært noen utbygd i vikingetiden, dette viser ikke bare oldfunnene men også gårdsnavnene. Litt lenger nord i bygda støter en på navnet Flekshaug. Det første ledd i dette navnet er Fylkis, og navnet Fylkishaugr kan være sammensatt med fylki, et fylke, eller med fylkir, konge. Etter en gjennomgåelse av de kjente navn Fylkishaugr er en kommet til det resultat at Fylkishaugr som her ligger på grensen mellom Ringerike og Hadeland ikke har vært tinghaug for et fylkesting, men at

første ledd i Fylkishaugr må være Fylkir, konge. Det kan ikke være en haug av den slags som nevnes i gamle sagn, hvor kongen «sat på haug» som det heter, og avså dommer i tingalmuens nærvær. Fylkishaugr kan bare bety haugen der en konge ligger (eller menes å ligge) begravet. I så fall finner en her minnet om endda en «småkonge» i Haugsbygd, én på Gjermundbu og én på Flekshaug, men disse behøver jo ikke å ha levd på samme tid.

En kan ikke behandle Ringerike i vikingetiden uten å nevne Halvdanshaugen på Stein. Alle ting tyder på at denne gravhaugen gjemmer Halvdan svartes grav. En undersøkelse av Halvdanshaugen er idag en oppgave mer aktuell enn noensinne, for bare en utgraving her vil kunne løse de flokede spørsmål omkring Halvdan svartes gravleggelse og samtidig et stort arkeologisk problem i vår eldste historie. Under alle omstendigheter må Stein ha vært et høvdingesæte alt i 800-årene. Som materiellet ligger tilrette nå etter oppdagelsen av Gjermundbu-funnet, ser det ut til at busettingsområdet på Ringerike er blitt utvidet i 900-årene, og at en i Haugsbygd har fått to nye høvdingesæter, ett på Gjermundbu og et på Flekshaug.

ANNETE BERGET.

Erindringer om en vidkjent personlighet på Ringerike.

På Bålerudsberget i Heradsbygda ligger ei lita, grå stue. Høgt og fritt ligger «Berjastua» med utsyn mot breibygdene ved Tyrifjorden og den skoggrønne Soknedalen. Her under Oppenåsen levde Annete Berget, eller Annete Berja, som hun ble kalt i dagligtale. En stillfarende, men på samme tid myndig kvinne som alt i levende live ble en sagnfigur på Ringerike.

Hun var særlig kjent for å kunne «gjøra åt» for sjukdom både på folk og fe, og var viden kjent også utafor landets grenser. Folk kom langveis fra for å søke råd og hjelp hos henne. Annete var ikke slik som folk flest tenker seg ei «signekjerring» med svarte katter og mystiske ritualer. Hun var en ferm kvinne, og en kunne se på henne at hun som ung måtte ha vært meget vakker.

De som kom i berøring med henne merket fort at hun var meget intelligent og satt inne med en fenomenal menneskekunnskap. I diskusjon med henne kunne det lett hende at en lærd herre ble satt ettertrykkelig tilveggs.

Det hun hadde lært «brukte hun til det gode», som hun sjøl uttrykte det, og faktum er — uten forkleinelse for legestanden — at hun hjalp tusener. Sjøl trodde hun fullt og fast på sine evner, og så det som sin oppgave å hjelpe sine medmennesker. Men «åtgjjerda» måtte behandles med respekt, blant annet ikke byttes fra hand til hand. «Ikke handimellom og ikke mandimellom», sa Annete. Sjølsagt har det i mange tilfeller dreid seg om suggesjon fra pasientens side, men det som betyr noe er at de ble hjulpet.

Berjaslekta var opprinnelig fra Ådal. Annete var datter av Lars Berja som drev smie på Berjaplassen. Han var i nær skyldskap med de

kjente Hagasmedene i Oppenhaugen og Mekkel Oppenhaugen. Lars var gift med Inger Kilebakken.

Annete ble født i 1856 og vokste opp i Berjastua sammen med fem søsken. Som ung jente var hun med faren i smia den travleste tida og svingte slegga som en kar. Da faren døde drog de andre barna ut, og Annete ble igjen hos mora sammen med søsteren Betsy. Inger Berja var en skarp liten kvinne som etter det folk sa kunne mer enn sitt Fadervår. Søsteren Betsy var sykkelig og mora var gammel, og det ble derfor Annete som måtte ta de tyngste taka. Hun drev så å si aleine Berjaplassen, som fødde et par kuer og noen småkrøtter. Hun spadde opp de små jordlappene, slo med ljå som en kar og bar avlinga i hus på ryggen. All veden fraktet hun heim fra Oppenåsen.

På denne måten ble hun fast knyttet til heimen i omsorgen for mor og søster, og da Inger Berja døde 98 år gammel, falt det av seg sjøl at Annete tok hennes plass som den som kunne «gjera åt».

Det hadde alltid stått respekt av Berjafolket. De blannet seg ikke lett med andre, men levde i sin egen tradisjonsbundne verden. Og Annete slektet ikke utor i så måte. Hun hadde noe stolt og sjølsikkert over seg, slik at alle som kom i berøring med henne fikk en kjensle av at de sto overfor en personlighet. Hun ble med årene en aktet og respektert kvinne i bygda. Det var som så sjølsagt at ingen fant noen grunn til å legge seg ut med henne. Endatil ungdommen holdt seg unna Berjastua med spilloppene sine. De fleste var overbevist om at hun kunne sette både magesjuke og det som verre var på folk. Hun hadde aldri gjort det, riktignok, men hun kunne og da så

Det fortelles at en kone fra bygda en gong hadde ei ku som var så slem til å ligge borte. Kua måtte ofte hentes langt inne på svarte skauen, og dette vart sjølsagt kona lei. Så tok hun litt salt i en pose og gikk til Annete Berja for å få gjort åt for dette. Da Annete hørte hvordan det var med kua, sa hun bare: «Når vil du ha kua heimat om kvelden da?» Kona ble litt paff med det samme, hun hadde ikke tenkt seg det slik på klokkeslettet. «Å . . . klokka sju, tenker je,» svarte hun da hun hadde fått tenkt seg om. Annete tok saltet og gjorde åt, og hun gjorde godt arbeid den gongen, for sia kom kua heimat på slaget sju hver eneste kveld. Og var Dagros litt seint ute, kom hun så det dundra med rompa ende til værs ovanfra åsen for å rekke fram i betimelig tid.

Annete hang ved det gamle all sin dag. Alt som var nymotens så hun på med skepsis. Sjøll gikk hun alltid med lange stakker og skaut, og kvinfolk med stutte stakker og silkestrømper var for henne en vederstyggelighet. Kom slike for å få retta på en eller annen skavank, var hun ofte ikke nådig. Særlig var ei «fin» dame med vonde bein ille ute en gong. Etter å ha sett på henne ei stund, sa Annete: «Ta av deg

skoa». Litt forstøkt gjorde silkestrømpedama som hun sa. Annete tok bare skoen og målte på fotbladet, som slett ikke var lite, og så sa hun:

«Var det itte det jeg tenkte, skoen er mindre enn fotebladet. Kjøp skoa etter beina, så går det bedre»

Elektrisk lys kom aldri i stua hennes, enda ledningen gik like utafør. Hun brukte talglys og parafinlampe, og det hōvde vel også best i den eldgamle stua med de røyksvarte, blanke tømmerveggene.

I de siste åra solgte hun buskapen og leide bort jorda.

Folk kom til henne, fler og fler med åra. Annete forlangte aldri betaling, folk ga henne etter som de hadde høve til det. Mang en fattig kråk som kom med en femtiøring fikk ofte igjen ei krone i den andre handa. I sine siste år ga hun bort mange penger til veldedige formål og hjalp alle som hun visste hadde det vanskelig. Men hun gjorde det alltid i det stille, og på en slik måte at folk sjelden visste hvor hjelpen kom fra.

Annete var svært glad i blomster, og om sommeren blømte alle slags underlige vekster rundt stua hennes. Hun hadde et grundig kjennskap til plantene og deres legende kraft, men hadde samtidig øye for alt som var vakkert. Hun var en kunstner i vev og håndarbeid og brukte ofte motiver med blomster og blad. Ofte var hun ute i solrenninga for å samle doggfriske vekster i skog og mark. I slike godværsstunder kunne hun stå der kvithåret og svartkledd mellom gras og lauv. Kanskje fant hun svar på uendelig mye under den høge himmelen som kvelver seg så lett over Oppenåsen?

Da Annete Berja døde den 2. februar 1934, nær 78 år gammel, ble det et godt menneske og en personlighet mindre på Ringerike.

Litt om det militære liv på Ringerike.

Ikke bare under okkupasjonsårene har vi her på Ringerike sett meget til soldater og våpenøvelser, vi har i alle år hatt våre egne militære som har hørt til på en av de Ringerikske ekserserplasser Helgelandsmoen og Hvalsmoen. Særlig om sommeren har det naturligvis vært meget liv på «moen», men for øvrig har vi hele året

hatt militære befalingsmenn stasjonert rundt i distriktet, først paa sjefsgårdene og senere samlet ved Hønefoss.

De som lever nå minnes vel ikke annet enn Helgelandsmoen, men slik har det ikke vært bestandig. For ca. 300 år siden da gjenreisningen av vår nasjonale hær begynte, gjaldt det

å gi soldatene øvelse, eller rekruttskole, og som plass for dette valgte man kirkebakken. Etter gudstjenesten foregikk øksersisen, og det er nok så pussig å tenke på at «kirkebakken» var våre første økserserplasser. Befalet bodde ofte på sine egne eiendommer, offiser og landmann ble ansett som en meget passende kombinasjon. I 1791 ble det ved kgl. resolusjon bestemt at en del av kronens eller benifisert gods skulle benyttes som embedsboliger for befalet rundt i landdistriktene. Således fikk vi sjefsgårdene. Her på Ringerike var Kulerud artillerikompaniets sjefsgård, Østre Sørum var sete for Modum infanterikompanis sjef og endelig var Tandberg sjefsgård for Ringerikes infanterikompani. På denne sistnevnte eiendom befant seg også øvelsesplassen for Oplandske infanteriregiment, Tandbergmoen, som nok mange eldre folk på Ringerike husker av omtale. Etter hærens reduksjon i 1818 hadde fremdeles Ringerikske kompani og Hallingdals kompani sine våpenøvelser der inntil 1866. Først i 1868 flyttet Hallingdals og Valdres bataljon til Helgelandsmoen, og i 1893 fikk Ingeniørvåpenet sin egen øvelsesplass på Hvalsmoen.

Helgelandsmoen var i mange år delt i to leire, Hallingdal og Valdres, og det er ikke fritt for at de gamle betegnelser har hengt ved hele tiden, enda Helgelandsmoen ved hærordningen av 1911 ble øvelsesplass for Vestre Akershus regiment helt til 1930 da vi fikk Hallingdal og Valdres igjen. Moen er likesom naturlig delt i to avdelinger på hver side av en forsenkning som er litt myrlendt og tilhold for utallige mygg, men ellers er Helgelandsmoen ansett for en av våre hyggeligste øvelsesplasser. Også den sivile befolkning har i årenes løp hatt meget med «moen» å gjøre, enten det er som leverandører av matvarer eller som hjelp til alle slags umilitære arbeider. Og ikke minst som fornøyelsessentrum har den vært populær. Om søndagen var det dans på «tråkka» og hallingen gjorde rundkast og spente til hatter med penger som var hengt høyt opp på en kjepp. Besøket var stort, for alle hadde gjerne en eller annen bekjent eller «søskenbarn» som gikk «rekruttskolen» eller var med i regimentssamlingen til slutt. Hele sommeren varte det, fra fremmøtet i mai til «gamlekara» forlot moen etter 30 dagers gjentatte våpenøvelser. I den siste del av øvelsesstiden var der som regel en utmarsj, og et stolt syn husker jeg det var

når de vendte hjem, med musikken i spissen, obersten til hest foran og de forskjellige kompanier etter hvert med sykebærere og tren som avslutning. I de gode gamle dager før de to verdenskriger banket våre hjerter av opphisselse og patriotisk begeistring ved denne militære parade, men ingen hadde vel den gang tenkt at nettopp dette regiment og vårt hjemlige distrikt skulle komme opp i så alvorlige begivenheter som den siste krig.

Om den militære situasjon i Ringeriksbygdene siterer jeg hva major Th. Abildgaard innledningsvis skriver om «Kampene på Vestopland. April 1940:

«Dyp fred hersket over Vestoplandene da krigen kom til Norge, — også over disse bygdens militært sett sentrale del, Ringerike, med standkvarteret for Vestopland Regiment (I.R.6) på Hønefoss, og de viktige øvelses- og mobiliseringsplasser Helgelandsmoen (for I.R.6) og Hvalsmoen (for Ingeniørregimentet), få kilometer syd og nord for Hønefoss. Noen mindre landvernsdepoter fantes utover distriktene, bl. a. i Hønefoss og på Toten. Riktignok hadde I.R.6 i januar—mars hatt en bataljon på nøytralitetsvakt på Vestlandet, men bataljonen hadde «levert» og befal og mannskap var sendt hjem den 29. mars. Enn videre hadde I.R.6 ved krigsutbruddet et landvernskompani på vakttjeneste på Horten og ved Oscarsborg, avgitt til Sjøforsvaret, og Ingeniørregimentet hadde et pionerkompani i tjeneste på Sørlandet. Men i distriktene var ingen tropper under våpen, og etter mobiliseringsplanene ville feltoppsetningene ikke være i orden før en uke etter at mobiliseringsordren var sendt ut.

Det var derfor med adskillig bekymring at

befalet ilte til sine mobiliseringsplasser så snart det var klart at Norge var utsatt for militært angrep. De store spørsmål som reiste seg var:

Er det mulig nå å få ordnet et forsvar som monner noe?

Vil vi få hjelp fra Tysklands motstandere,

så vi kan kaste de ubudne gjester ut av landet?

De nærmeste dager etter den 9. april 1940 skulle gi svar på det første spørsmål.

Det annet ble først besvart etter 5 lange og tunge år, — de verste vårt land har hatt.

Men heldigvis ble begge spørsmål besvart med ja.»

ELLING M. SOLHEIM.

Han Mekkel.

Et lite livsbilde.

Mikkel Andersen var navnet hans, men på folkemunne het det bare «han Mekkel». En særling som bodde for seg sjøl, en tusenkunstner som det var greit å gripe til i et knipetak. Men ellers hadde bygda og han ikke stort med hverandre å gjøre. Han fikk gå der for seg sjøl å stulle og fikk i beste fall et medlidende smil og skuldertrekk.

Mikkel var født i en liten heim og av småkårsfolk. Fra sine yngste år hadde han hang til bøkene og viste tidlig gode evner. Presten Alsing, som han gikk og leste for, var oppmerksom på denne kløktige gutten og ville forsøke å få ham inn på lærerskole eller kanskje la ham studere til prest. Men det var ingen lett sak i den tiden, og det var ikke mange som stod ferdige til å hjelpe. Kanskje skortet det en del på vilje hos Mikkel også, der er ting som tyder på det. Resultatet ble i hvertfall at han ble gående der.

Det fortelles at han tok opp arbeidet for danselag i Vemebygda, eller Ytre Sognedalsfjordingen som det het den gangen. Dette var i nittiåra, og ungdomsrørsle, slik vi kjenner den, var et ukjent begrep. Han bygde dansesolv på eiendommen sin og holdt foredrag, skrev sanger og leste opp. På julefesten og andre tilstelninger var han ofte benyttet og skapte både høytidelige og hyggelige stunder. Dette arbeidet hans har nok ikke satt synlige merker etter seg, men ennå lever det mange som husker feststundene han skapte.

Da foreldrene døde, solgte han heimen, og nå begynner de tragiske trekk i livet hans å syne seg. Hans trang til større viten og rikere liv går sine egne veier. Det blir grublerier og sykelige påfunn. Perpetum mobile, evighetsmaskinen, tar til å spøke i fantasien. Dag og natt spekulerte han på dette uløselige problem. Han konstruerte en meget sindrig maskin, og det manglet bare *litt* på at den skulle gå. Men dette *litt*, ja se det var det store mysterium. Men i alle år fulgte denne fikse ideen ham som en besettelse.

Noen arbeidskar var han ikke. Helsa var skral og tiltaksevne manglet han. Men han var hendig, og særlig flink var han som maler. Han kunne forgylle og lage kruseduller så det var en fryd, og «Mekkelstua», den usle rønna han budde i, var full av rariteter. Jeg husker jeg besøkte ham der en vinterkveld. Her skrek fattigdommen en i møte fra hver krok, og sjøl stod han der, utpint og mager, i skjæret fra parafinlampa. Det var noe usigelig tragisk over denne keitete skikkelsen som tok meg. Evner som ikke ble brukt, liv som ikke var levet — det la seg for brystet så det var tungt å puste. Det var godt å komme ut igjen under vinter nattens knitrende stjernebanner. Jeg gikk fort hjemover, jeg gikk fortere — jeg sprang. Mekkelstua likesom grep etter meg, og jeg sendte visst en hemmelig bønn opp til de lysende kloder at slik måtte ikke livet mitt bli. Nei, ikke slik.

Når jeg tenker på han Mekkel, da ser jeg

ham komme etter veien, forsiktig, nesten sky — helt ute på graskanten. Det står som et symbol over hele hans liv.

Så gikk det som det måtte gå: Fattigdom og sult tok knekken på ham så det gikk på forstanden løs. En dag ble han hentet til et bedre sted — Gamlehjemmet. Derfra gikk reisen til

Lierasylet. Men enda en gang gjenså han heimbygda. Så gikk teppet ned.

— — —
Nå er Mekkelstua forlengst lagt i aske, og han Mekkel sjøl er blitt jord igjen.

Elling M. Solheim.

Alt på en hånd!

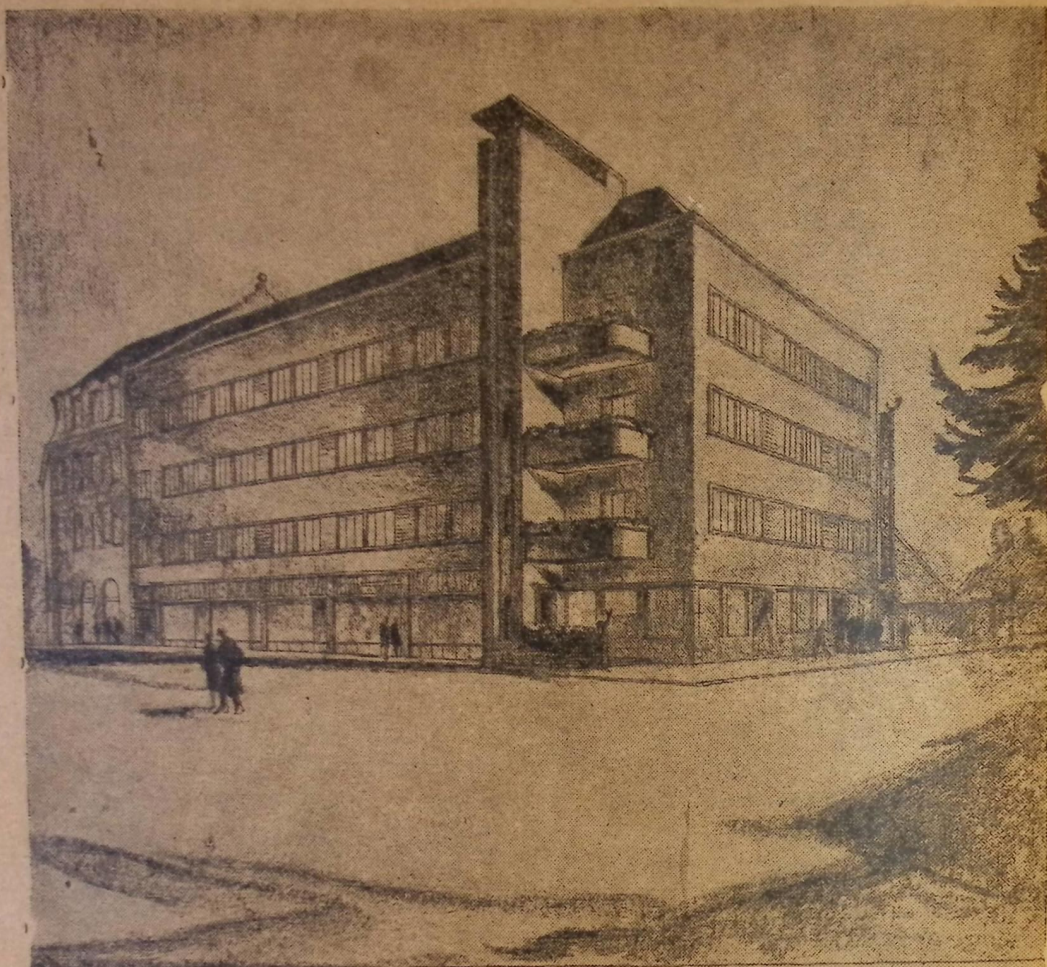

NÅR DET GJELDER
BYGNINGSARTIKLER
SÅ SPØR OSS.
TLF. 545 - 616

THORESEN & BERG
JERN - JERNVARER - BYGNINGSARTIKLER
RØRHANDEL
HØNEFOSS

TELEFONER:

545 - 616 - 726 - 978

NYBYGNING FOR HØNEFOSS BRYGGERI

ARKT. TEGNING AV G. C. H. P. S. V. E.
AVSLUTTET 1910

Hønefoss Bryggeris
Øl.

Hønefoss Bryggeris
Mineralvann.

